

Дезінфікуючі засоби для ран – практичні рекомендації в умовах дефіциту ресурсів

Цільова група та відмова від відповідальності: В першу чергу, рекомендації призначені не кваліфікованих осіб, які здійснюють догляд та тих медичних працівників, що не мають досвіду роботи з ранами. Кваліфікованому персоналу, який здійснює догляд, буде корисніше прочитати публікації, наведені у списку нижче. Рекомендації та керівництва були складені обраною групою експертів EWMA, що мають досвід лікування ран під час воєн, криз та спеціалізуються на наданні невідкладної допомоги. Таким чином, керівні принципи не ґрунтуються на широкому консенсусі.

Перед наданням допомоги, якщо це можливо, не забудьте потурбуватися про чистоту місця надання допомоги, а також використовуйте антисептик для рук або воду з милом для очищення рук.

Цей документ укладено на основі:

Як зробити розчин Дакіна?

<https://diabeticfootonline.com/2009/08/06/how-to-make-dakins-solution/>

Оцтова кислота та шкіра: укус у дерматології

<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1111/ijd.15804>

Медова пов'язка у лікуванні ран: систематичний огляд

<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S096522992030131X?via%3Dihub>

Використання цукру для лікування ран

<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0965206X00800352>

По-перше, пам'ятайте, що чистої, незараженої води у достатній кількості, якою промиватимуть рани, буде цілком достатньо, щоб утримувати їх у повній чистоті та запобігти виникненню інфекції ([див. керівництво EWMA з промивання ран водою тут](#)).

Проте, в деяких випадках, особливо за наявності інфекції, може знадобитися використання дезінфікуючого засобу.

Використання засобів дезінфікування медичного фабричного виробництва завжди має бути в пріоритеті. Використовуйте наведені нижче альтернативи, лише у випадку, якщо ви не маєте доступу до фабричних медичних дезінфікуючих засобів.

Ось деякі симптоми, що вказують на можливу інфекцію: почервоніння, жар, наявність гною, надмірне виділення сукровиці, підвищена болючість, набряк, лихоманка.

Завжди майте на увазі:

- У певний момент, місцева дезінфекція може перестати давати потрібний ефект, в результаті може знадобитися серйозніше лікування, таке як антибіотики (перорально або у вигляді ін'єкцій) та/або хірургічне втручання;
- H₂O₂ (перекис водню, перекис) не є ефективним дезінфікуючим засобом;
- Питний спирт – це поганий дезінфікуючий засіб через низький вміст спирту (30-40°). Лише

вміст алкоголю 60-70° може забезпечити потрібний ефект. Спирт погано підходить ще й тому, що спричиняє біль при нанесенні на відкриту рану.

1. Саморобні дезінфікуючі засоби, що наносяться перед накладенням пов'язки.

1.1. Домашній розчин Дакіна (гіпохлорит натрію 0,5%)

Цей розчин можна отримати шляхом розведення побутового відбілювача.

Необхідні матеріали:

- Розчин побутового відбілювача (гіпохлориту натрію) (частіше дозування становить 5,25%, але може відрізнятись). Дуже бажано – не ароматизований;
- бікарбонат натрію (харчова сода);
- чиста вода;
- чиста каструля з кришкою;
- Стерильний мірна склянка, ложки, банка або пляшка зі стерильною кришкою (для стерилізації використовуйте киплячу воду, якщо є така можливість).

Виконайте наведені нижче кроки в перерахованому порядку, щоб виготовити розчин:

1. Ретельно вимийте руки водою із милом. Підготуйте всі необхідні матеріали. Бажано надягнути окуляри (краще захисні) для максимального захисту очей;
2. Налийте 1000 мл чистої води (один літр, 32 унції, 4 чашки) в чисту каструлю;
3. Додайте 95 мілілітрів хлорного вапна (трохи менше децилітру, або 6 столових/супових ложок);
4. Додайте у воду ½ чайної ложки (15 мл) харчової соди (якщо у вас її немає - це не обов'язково).
5. Помістіть розчин у стерильну банку/пляшку. Закрийте кришкою. Захистіть банку/пляшку від падіння прямого світла, якщо це можливо (помістіть у шафу, оберніть алюмінієвою фольгою);
6. У закритому вигляді розчин можна зберігати до одного місяця;
7. Розчин слід використати протягом 48 годин після відкриття ємності.

1.2. Розчин домашнього/столового оцту (з оцтовою кислотою)

Господарський/столовий оцет (оцтова кислота) ефективний проти більшості мікробів. Більшість столових оцтів містять 4-8% (градусів) оцтової кислоти. Головна мета у тому, щоб створити 1-2% (градусний) розчин.

Необхідні матеріали:

- Господарський/столовий оцет (бажано білий);
- Чиста вода;
- Чиста каструля з кришкою;
- Стерильна мірна склянка та банка або пляшка зі стерильною кришкою (для стерилізації бажано використовувати окріп).

Створення розчину:

1. Ретельно вимийте руки водою із милом. Зберіть усі необхідні матеріали. Надягніть окуляри (бажано захисні) для максимального захисту очей;

2. Налийте 750 мл чистої води (23 унції, 3 чашки) в чисту каструлю;
3. Додайте 250 мл столового оцту (8 унцій, 1 склянка);
4. Перелийте розчин у стерильну банку/пляшку. Закрийте кришкою. Захистіть його від падіння прямого світла, якщо це можливо (помістіть у шафу, оберніть алюмінієвою фольгою);
5. У закритому вигляді розчин можна зберігати до одного місяця;
6. Розчин слід використати протягом 48 годин після відкриття ємності.

1.3. Як використовувати розчини

1. Не змішуйте зазначені вище розчини. Використовуйте або перший або другий окремо.
2. Спочатку промийте рану чистою водою ([див. посібник EWMA з промивання ран водою тут](#)).
3. Просочіть марлю вибраним розчином. Використовуйте достатній об'єм розчину. Марля має бути дуже вологою.
4. Накладіть на рану змочену марлю. Залиште марлю на рані не менше ніж на 10-30 хвилин.
5. Промийте рану чистою водою перед накладанням нової пов'язки.

1.4. Рекомендації щодо частоти проведення дезінфекції та перев'язок

Якщо рана інфікована, рекомендується змінювати пов'язку один раз на день.

Як тільки інфекція почне поступово проходити (зазвичай це проявляється за рахунок зменшення наступних симптомів: почервоніння, відділення гною, болю, набряку, зменшення інших виділень), можна зменшувати частоту обробки та почати змінювати пов'язки через день або навіть двічі на тиждень.

Якщо ранова інфекція погіршиться, необхідно збільшити частоту обробки дезінфікуючими засобами і зміни пов'язок до двох разів на день.

2. Саморобна мазь з дезінфікуючими властивостями, яку можна наносити під пов'язку

2.1. Пов'язка з медом

Мед, у разі його тривалого застосування, здатний добре допомогти проти бактерій. Якщо використовувати його протягом декількох хвилин, то він буде абсолютно не ефективний.

Добре промийте рану чистою водою, зробіть пов'язку ([див. наше керівництво з накладання пов'язок тут](#)) з медом (частіше мед наносять безпосередньо на рану або на марлю, а потім накладають марлю на рану). Заміна пов'язок проводиться раз на 24 години.

2.2. Пов'язка із цукром

Як і мед, цукор, що контактує з раною протягом тривалого часу, буде непогано діяти проти бактерій.

В ідеалі потрібна цукрова пудра, але можна використовувати кристалізований цукор.

Його можна використовувати у вигляді порошку, або у вигляді густої пасти (змішуючи її з невеликою кількістю чистої води в стерильному посуді та наносячи стерильним шпателем або будь-яким іншим стерильним інструментом, лезом ножа, ложкою тощо).

Добре промивши рану чистою водою, накладіть пов'язку ([див. наше керівництво з накладання пов'язок тут](#)) з цукром (частіше її накладають на рану, або відразу на марлю, а потім марлю накладають на рану). Заміну пов'язки необхідно проводити один раз на 24 години.

Зверніть увагу, що як мед, так і цукор можуть:

- викликати відчуття печіння у деяких пацієнтів, через що можуть знадобитися знеболювальні препарати;
- ставати рідкими від тепла тіла і впливати з пов'язки (особливо характерно для меду);
- провокувати утворення додаткових виділень, які можуть витікати з пов'язки. В цілому, це може бути варіантом норми, тому в цьому випадку вам потрібно буде лише додати один або декілька шарів марлі у пов'язку.

2.3. Рекомендації щодо частоти зміни пов'язок

Якщо рана інфікована, рекомендується змінювати пов'язку один раз на день.

Як тільки інфекція почне поступово проходити (зазвичай це проявляється за рахунок зменшення наступних симптомів: почервоніння, відділення гною, болю, набряку, зменшення інших виділень), можна зменшувати частоту обробки та почати змінювати пов'язки через день або навіть двічі на тиждень.

Якщо ранова інфекція погіршиться, необхідно збільшити частоту обробки дезінфікуючими засобами і зміни пов'язок до двох разів на день.

Корисні нагадування:

Щоб отримати стерильний інструмент, ви можете:

- Прокип'ятити їх декілька хвилин;
- Помістити інструменти в ємність із 70° спиртом або нерозбавленим побутовим відбілювачем на 10 хвилин (ємність повинна бути закрита, щоб діюча речовина не випаровувалася);
- Облити інструменти 70° спиртом або нерозбавленим побутовим відбілювачем і зачекати, поки вони не випаруються;
- Якщо інструмент металевий (ручка вилки, лезо ножа), нагрійте його на вогні і почекайте доки інструмент охолоне.

Одиниці вимірів рідини

<i>Імперська система</i>	<i>Метрична система</i>
1 чайна ложка	5 мл
1/2 чайної ложки	3 мл
1 столова/супова ложка	15 мл
1 чашка	250 мл